حوكمەكانی وەلیمە

م.عبد الكريم محمد قادر

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على رسول الله وآله وسلّم

الوليمةُ:-بريتىيە لەو چێشت وخواردنەی دوای ژن هێنان دروست دەكرێت وخەڵكی بۆ بانگ دەكرێت.

١-حوكمی وەليمە:-زانايانی سوننی ڕاوبۆچونيان جياوازە، زۆربەی زانايان دەفەرموون (سوننەتی موئەكەدەيە) هەندێك لە زانايان دەفەرموون (واجبە)، وەك ئيمامی مالیك ڕەحمەتی خوای لێبێت و ئيمامی ئەحمەد ڕەحمەتی خوای لێبێت و(بعض الشافعية) و أهل الظاهر وهو الحق[1]، پێويستە ئەو خواردنە دروست بكرێت بەبەڵگەی:

أ-قول الرسول(ﷺ) لعبد الرحمن بن عوفٍ: ((أولِم ولَو بِشاةٍ))[2]، واتە:پێغەمبەر(ﷺ) فەرمووی بەعەبدولڕەحمانی كوڕی عەوف خواردن، چێشت لێ بنێن ئەگەر مەڕێكيش بێت.

ب-عن بريدة قال:لما خطب عليٌّ فاطمة قال رسول الله(ﷺ): ((إنه لابد للعرس من وليمةٍ))[3]، واتە كاتێك ئيمامی عەلی (رضي الله عنه) فاطمەی كچی پێغەمبەری(ﷺ) مارەكرد، پێغەمبەر(ﷺ) فەرمووی (دەبێت وەليمە بكرێت دوای ژن هێنان).

٢-كاتی وەليمە:-دوای گواستنەوەی (بعد الدخول) سێ ڕۆژە بەو شێوەيە نەقڵ كراوە لە پێغەمبەرەوە(ﷺ) بەبەڵگەی :-

عن أنس (رضي الله عنه) قال: ((تزوج النبي(ﷺ) صفية، وجعلَ عِتقَها صداقَها، وجعلَ الوليمة ثلاثة أيام))[4]، واتە پێغەمبەر(ﷺ) صەفیيەی مارەكرد مارەیيەكەی ئازاد كردنی بوو، سێ ڕۆژ خواردنیدا بەخەڵك.

٣-كێ بانگ بكات بۆ خواردنەكەی:

موسوڵمان بانگ بكات بۆ دەعوەتەكە، موسوڵمانێكی هەژار بێت يان دەوڵەمەند. بەبەڵگەی فەرموودەی: ((لاتصاحِب إلاّ مؤمِناً، ولايأكُلْ طَعامك إلاّ

(١) أنظر التعليقات الرضية (١٣٧/٣-١٣٨).

(٢) متفق عليه.

(٣) أنظر : (صحيح الجامع)(٢٤١٩)، آداب الزفاف ص٦٤.

(٤) أخرجه :أبو يعلى بسند حسن كما في (الفتح)(١٩٩/٩) دار الكتب العلمية.

تِقِـ ـ ـ ـيٌ))[٥]، واتــە: پێغەمبـــەر(ﷺ) دەفـەرموێت ((تـەنها هـاوەڵی بـاوەڕدار بکـەو، کەسـێکیش خواردنت بخوا کـارە چـاکەکان جێبـەجێ بکـات وخـۆی لـە کارەخراپەکان بپارێزێت.

٤-مەرجەکانی وەڵام دانەوەی دەعوەت:

إبـن حجـر العسـقلاني (رحمـه الله) لـە (فتح الباري)دا (٩/٣٠١) مەرجەکانی باس کردووە کەبریتیی‌یە لە:-

١-ئەو کەسـەی بـانگ دەکرێت ئـازاد بێت (حُرًّا) ژیر بێت (رشيداً).

٢-بۆئەوە بانگی نەکات لەبەر ئـەوەی ئیشی پێی هەیە، یان لێی دەترسێت.

٣-بانگ کراو چاك وایە خاوەن بـاوەڕ وموسوڵمان بێت.

٤-کـێ بـانگ کـرا ئـەوە لەپێشـترە لەکەسـێك کـەبانگ نـەکراوە لـەکاتی خواردندا ئامادەبێ.

٥-بانگ کراو (عذر) عوزرێکی نـەبێت، ئیمـامی بەغـەوی دەفـەرموێت: کەسـێك (عذر)عوزری هەبوو، یان ڕێگەی دوور بوو لە هاتندا تووشی ئازارو ناڕەحەتی ببێت ئەگەر نەیەت گوناهبار نابێت.

٦-مەبەسـتی تـەنها بـۆ خـواردن نـەبێت، بـەڵکو مەبەسـتی زینـدوو کردنەوەی سوننەت بێت.

*مەرجەکانی وەڵام دانەوەی (وليمة):

١-خاوەن وەلیمەکە موسوڵمان بێت ئەگەر موسوڵمان نـەبوو وەڵام دانـەوەی (واجب) پێویست نی‌یـە، بـەڵام دروستە وەڵام دانەوەی ئەگـەر بەرژەوەندی‌یـەکی ئیسـلامی تیـا بـەدی بکرێت. بۆنموونـە ئەگـەر خـاوەن وەلیمەکـە بێبـاوەڕ بـوو. چوونت سـوودی ئـەوەی تیـابوو هەسـتی بێباوەڕەکـە بـەرەو ئیسـلام ڕابکێشـێت دروسـتە. بەڵگـەیش لەسـەری:-

*پیـاوێکی جـوو(جولەکـە) لـە مەدینـە دەعـوەتی پێغەمبـەری کـرد(ﷺ)، دەعوەتەکـەی بریتـی بـوو لـە نـانی جـۆ لەگـەڵ ڕۆنێکـی کـۆن، پێغەمبـەری خوا(ﷺ) وەڵامی دەعوەتەکەی دایـەوە و چوو[٦].

*بەمـەرج نـەگیراوە خـاوەن دەعوەتەکـە (عـدل)بێـت: ئەگـەر کەسـێك دەعـوەتی کـردی نوێـژی جەماعەتی کـەم بـوو یـان ڕیشـی تاشـراو بوو یان جگەرە خۆر بوو دروستە وەڵامی بدەیتـەوە، بـەڵام ئەگـەر نەچـونت بـۆ دەعوەتەکە بووە هۆی دەست هەڵگرتنی لەو گوناهانە ئەو کاتـە چـوونت پێویست نی‌یە. بەڵام ئەگەر چوون و نەچونت وەك یەك وابوو بچۆ لەبەر ئەوەی موسوڵمانە.

(٥) اخرجه : أبو داوود (٤٨٣٢)، والترمذي (٢٣٩٥)، والحاكم وأحمد من حديث أبي سعيد الخدري وقال الحاكم (صحيح الإسناد) ووافقه الذهبي.

(٦) اخرجه : البخاري (٢٠٦٩) كتاب البيوع.

٢-ماڵەکەی حەلاڵ بێت :-
ئەگەر ماڵەکەی حەرام بوو وەکو ئەوەی بە سوو(ربا) پەیدای بکات. واجب نییە وەلام دانەوی دەعوەتەکەی لەبەر ئەوەی ماڵەکەی حەرامە. کەسێك ماڵی حەرام بێت گونجاو بۆموسوڵمان ئەوەیە خۆی بپارێزێ و نەیخوا. نەك خواردنی حەرام بێت لەسەرت. لەبەر ئەوەی پێغەمبەر(ﷺ) خواردنی جووی خواردووە. گومانی تێدانییە کە جووەکان ماڵیان بە بەسوو پەیدا دەکرد. جا ئەگەر حەرام بوایە چۆن پێغەمبەر(ﷺ) خواردنی ئەخوارد؟! بەلام ئەگەر ماڵەکەی تێکەڵ بوو لە حەرام وحەلاڵ گوناهبار نابیت وەلامی بدەیتەوە وخواردنی بخۆی.

٣-لەناو دەعوەتەکەدا کاری پێچەوانەی شەرع ئەنجام نەدرێت:-
ئەگەر کاری ناشەرعی هەبوو (واجب) پێویست ناکات وەلام بدرێتەوە وبچیت. کاری ناشەرعی وەکو ئەوەی گۆرانی بێژ ودەهۆڵ لێدەر وسەما کردن ورەشبەڵەك کردن و.... تێدا ئامادە ببێت، واجب نییە لەسەرت بچیت بۆ دەعوەتێ کە ئاوابێ. ئەگەر بتوانی ئەو ناشەرعییانە بگۆڕیت واجب دەبێت لەسەرت بچیت لەبەر دوو هۆ:-

أ-لابردنی ناشەرعییەکان.

ب-وەلام دانەوەی دەعوەتەکە.

ئەگەر نەتوانی ناشەرعییەکان بگۆڕیت چوونت حەرامە.

٤- بانگ بکرێیت بەتایبەتی:-
واتە:ئەگەر بەتایبەت بانگ کرای واجب دەبێت لەسەرت بچیت. بەلام ئەگەر بەشێوەیەکی گشتی ووتی خەڵکینە بەبۆنەی ژن هێنانمەوە (وەلیمە)م کردووە ئامادەبن. واجب نابێت لەسەرت لەبەر ئەوەی بانگ کردنەکە گشتی بووە نەك تایبەتی.

چاکتر وایە هەر بچیت باگشتیش بێت لەبەر ئەوەی مافی موسوڵمان بەسەر برای موسوڵمانییەوە یەکێکیان ئەوەیە کاتێك دەعوەتی کردی وەلامی بدەیتەوە باتایبەتیش نەبێت، مەگەر بەرژەوەندی یەك هەبێت بۆیە ناچیت ئەو کاتە بەرژەوەندی شەرعی چۆن بووە تۆش وابکە إنشاء الله[(٧)].

٥-حوکمی بانگ کراو بۆ خواردنەکە ! :
هەرکەسێك بانگ کرا بۆ وەلیمە واجبە لەسەری بچێت بەبەڵگەی:- قوله(ﷺ): ((إذا دعِي أحدكُم إلى الوليمـةِ فَلْيأتِها{عرساً كَانَ أو غَيره}،{ومـن لـم يجِـب الـدعوة، فَقَـد عصـى الله ورسولَه}))[(٨)].

---

(٧) أنظر : (شرح رياض الصالحين)(١١٩/٥-١٢١) للامام إبن العثيمين .

(٨) اخرجه : البخاري(٥١٧٩)، ومسلم(١٤٢٩-١٤٣٢)، والبيهقي من حديث ابن عمر، وكذلك رواه ابو يعلى.

واتـــە: پێغەمبـــەر(ﷺ)دەفـــەرموێت: ((هەر كاتێك یەكێك لـەئێوەی موسـوڵمان بانگ كرا بۆ (ولیمة)بابچێت وەلیمـە بێـت یان هەر دەعوەتێك بێت، ئەوەی وەڵامـی دەعوەتەكـە نەداتـــەوە ونەچـێت ئـــەوە كەسـێكە گوێڕایـەڵی خـواو پێغەمبـەری نـەكردووە(ﷺ)، فەرموودەكـە بەڵگەیـە لەسەر وەڵام دانەوەی دەعوەتەكە لەبـەر ئەوەی ووشەی (عصیان) كە هـاتووە بـۆ فەوتاندنی واجبێكە، هەر وەكو (ابن حجر العسقلانی)(ڕەحمەتی خوای لێبێت) دەفەرموێت.

٦-واجبە وەڵام دانەوەی دەعوەتەكـە ئەگەر بەڕۆژویش بوویت!:

بەڵگە لەسەری. قولـە(ﷺ): ((إذا دعِي أحدكُم إلى طَعامٍ فَلْيجِب، فَإنْ كَانَ مفْطِراً فَلْيطْعم، وإنْ كَانْ صائِماً فَلْيصـلِ. يعْنـي الدعاْء))[٩]، واتە: ((هەر كاتێك یـەكێك لـە ئێوەی موسوڵمان دەعوەت كرا، بابچێت بۆدەعوەتەكـە ئەگـەر بـەڕۆژوو نـەبوو خواردنەكە بخوات، ئەگەر بەڕۆژووش بوو بـا دووعـای خێـر بكـات بـۆ خـاوەن خواردنەكە.

٧-دروستی ڕۆژووی سوننەت شكاندن لەبەر دەعوەت:

كەسێك بەرۆژوو بوو ڕۆژووی سـوننەت ودەعوەت كرا و خاوەن خواردنەكە زۆری لێ كرد بۆ ئـەوەی ڕۆژووەكـە بشـكێنێت، دروســـتە ڕۆژووەكـــەی بشـــكێنێت بەبەڵگەی:-

قولـە(ﷺ): ((إذا دعِي أحدكُم إلى طَعامٍ فَلْيجِب، فَإنْ شاءَ طَعِم، وإنْ شاءَ ترك))[١٠]. قال النووي (رحمه الله): (إنْ كَـانَ صَـومُهُ نَفْـلاً وَشَـقَ عَلـى صـاحِبْ الطَعـامْ صَـوْمَهُ فَالأفضَـــلُ الفطْـــر). ونحـــوه في في (الفتـاوى)(١٤٣/٤) لابـن تيميـة (رحمـه الله).

ئیمـــامی نـــەوەوی وئـــیبن تەیمیـــە ڕەحمـــەتی خوایـــان لێبێـــت دەفـــەرموون (ئەگـــەر ڕۆژووەكـــەی ســـوننەت بـــوو نەیشـــكان وخـــاوەن خواردنەكـــەپێی نـــاخۆش بـــوو، چـــاك ئەوەیـــە ڕۆژووە سوننەتەكەی بشكێنێت).

٨-واجــب نیــە ڕۆژووی ســوننەت بگرێتەوە (قضاء):

بەبەڵگـەی:-عـن أبـي سـعيد الخـدري قال: ((صنعت لرسول الله(ﷺ) طَعاماً فَأتاني هو وأصحابه، فَلَما وضع الطعام قال رجلٌ مِن القَوم:إني صائِم، فَقال رسول الله(ﷺ): دعاكُم أخوكُم وتكَلف لَكُم ؟!ثُـم قـالَ لَه:أفْطِر وصم مكانه يوماً إنْ شِـئْت))[١١]، واتـــە: ئـــەبو ســـەعیدی خـــودری

---

(٩) اخرجه : مسلم(١٤٣١)، والنسائي في(الكبرى)، وأحمد والبيهقي واللفظ له من حديث أبي هريرة.

(١٠) اخرجه : مسلم(١٤٣٠)، وأحمد، وعبد بن حميد.

(١١) اخرجه : البيهقي باسناد حسن كما قـال الحـافظ في الفـتح (١٧٠/٤).

دەڵێت:خواردنم دروست کرد وپێغەمبەرم (ﷺ) دەعوەت کرد. پێغەمبەر(ﷺ) خۆی وهاوەڵەکانی هاتن. کاتێك خواردن دانرا پیاوێکیان فەرمووی: من بەڕۆژووم، پێغەمبەر(ﷺ) فەرمووی: براکەتان دەعوەتی کردوون وئەرکی کێشاوە بۆتان! پاشان بەوپیاوەی فەرموو: ڕۆژووەکەت بشکێنە وئەگەر ویستت ڕۆژێك لە شوێنی بگریتەوە بیگرەرەوە، جائەگەر واجب بوایە بیگرێتەوە پێی نەدەفەرموو ئەگەر ویستت بیگرەرەوە.

٩-دروستی وەلیمە بەبێ گۆشت:

دروستە وەلیمە بکرێت بەهەر خواردنێك ئەگەر گۆشتیشی نەبێت بەبەڵگەی:-

عن أنس(رضي الله عنه) قال: ((أقام النبي(ﷺ) بين خيبر والمدينة ثلاثَ ليالٍ يبني عليه بصفية فدعوت المسلمين إلى وليمتِهِ، وماكانَ فيها من خبزٍ ولا لحمٍ، وما كانَ فيها إلاّ أنْ أمر بالأنطاع فبسطت {وفي رواية، ، فُحِصتِ الأرض أفاحيص، وجيءَ بالأنطاع، فوضِعت فيها}، فألقى عليها التمر والأقط والسمن {فشبع الناس}))[12] واتە:ئەنەس (رضي الله عنه) دەفەرموێت: ((پێغەمبەر(ﷺ) سێشەو مایەوە لەنێوان خەیبەر ومەدینەدا صەفی‌یەی گواستەوە. ئەنەس موسوڵمانانی بانگ کرد بۆ (وەلیمە)کەی،

(١٢) اخرجه : البخاري (٤٢١٣) والسياق له، ومسلم.

نەنانی تیابوو نەگۆشت. پێغەمبەر(ﷺ) فەرمانی کرد جێگەی ڕاخەن کەبریتی بوو لەپێستی خۆشەکراو (الجلد المدبوغ). لەڕیوایەتێکی تردا، فەرمانی کرد سەر ڕووی زەویەکە پاك بکەنەوە وجێگەیان ڕاخست وخورما وکەشك وڕۆنیان هێنا، خەڵکی تێریان لێ خوارد.

١٠-هاوبەش کردنی دەوڵەمەندەکان بەماڵیان بۆ جێبەجێ کردنی وەلیمەکە. چاك وایە ئەوانەی کەماڵیان هەیە وەلیمە بۆ برای موسوڵمانیان جێبەجێ بکەن وهاوبەشی بکەن لە ئامادەکردنیدا، بەبەڵگەی:

عن أنس في قصة زواجه(ﷺ) بصفية قال: ((حتى إذا كانَ بالطريق جهزتها له أم سليمٍ، فأهدتها له من الليل، فأصبح النبي صلى الله عليه وسلم عروساً. فقالَ: «من كانَ عنده شيءٌ فليجيءْ به»، (وفي رواية:من كانَ عنده فضلُ زادٍ فليأتنا به) قالَ: وبسطَ نطعاً. قالَ: فجعلَ الرجلُ يجيءُ بالأقطِ، وجعلَ الرجلُ يجيءُ بالتمر، وجعلَ الرجلُ يجيءُ بالسمن، فحاسوا حيساً،{فجعلوا يأكُلُونَ من ذَلك الحَيس، ويشربونَ من حياضٍ إلى جنبهم من ماءِ السماءِ} فكانت وليمةَ رسولِ الله(ﷺ)))[13]. واتە:کاتێك كە پێغەمبەری

(١٣) اخرجه : البخاري (٣٧١)، ومسلم (١٣٦٥)، وأحمد، والبيهقي، والسياق له والزيادة لمسلم.

خـوا(ﷺ) صـەفی‌یەی هێنـا، لەڕێگـەی سـەفەردا بـوون «أُمُّ سُـلَيْمْ» صـەفی‌یەی ڕازاندەوە بۆ پێغەمبـەر(ﷺ) وپێشکەشـی کرد لەو شـەوەدا، بـەیانی پێغەمبـەر(ﷺ) زاوا بـوو، فـەرمووی: ((هـەر کەسـێك خـواردنێکی زیـادەی هەیـە بابیهێنـێ، جێگـە ڕاخـراو پیاوێك کەشـکی دەهێنـا، پیاوێکی تر خورمای دەهێنا، پیاوێکی تر ڕۆنی دەهێنا، خواردنێکی هەمەچەشنیان ئامـادەکرد ودەسـتیان کـرد بـەخواردنی، ئاویـان دەخـواردەوە لـە (حـەوزێك-گۆمێـك) لەتەنیشـتیاندا بـوو لـە ئـاوی باران، ئەمە وەلیمەی پێغەمبەر(ﷺ) بوو.

١١-حەرامـە دەوڵەمەنـدەکان تایبـەت بکرێن بۆ دەعوەت، بەبەڵگەی:

قوله(ﷺ): ((شر الطّعامِ طَعام الْوليمـةِ. يدعى لَها الأَغْنِياءُ ويمنعها الْمساكِين ومن لَم يجِب فَقَد عصـى اللّـه ورسـوله))[١٤].

واتە:خراپترین خواردن خواردنی شـایەیە، دەوڵەمەنـدەکان بـانگ دەکـرێن بـۆی وهەژارەکان بانگ ناکرێن، ئەو کەسەشـی خوڵـك بکرێـت ونەچـێ ئـەوە لـە خـواو پێغەمبەری خوا(ﷺ) یاخی بووە، کەواتـە کاتێـك خـراپترین خـواردن نابێـت بـێ جیـاوازی بـێ دەوەڵەمەنـد وهـەژاری بـۆ بانگ بکرێت.

١٢-دروستە نەچیت ئەگەر تـاوان کـرا لەناو دەعوەتەکەدا:-

دروسـتە نی‌یـە ئامادەبیـت لـە دەعوەتێکدا تاوانی تیادا ئـەنجام بـدرێت ونـەتوانی بیگـۆڕی یـان نـاڕەزایی دەربـبڕیت. ئەگەر توانیت بیگۆڕەو بچۆ. نەت توانی بیگۆڕیت بگەڕێرەوەو مەچۆ. بەڵگە لەسەری:-

١-عن علي(ﷺ) قال: (صنعت طَعاماً. فَدعوت رسولَ اللّهِ (ﷺ). فَجاءَ فَرأى فِـي الْبيتِ تصاوِير. فَرجـع {قـالَ: فَقُلْـت: يارسولُ الله ماأرجعك بِأبي أنـت وأمـي؟ قال: {إن في البيتِ سِتراً فِيهِ تصاوير، وإنّ الْملائِكَةَ لا تدخلُ بيتاً فِيهِ تصـاوير})[١٥].

واتـە: ئیمـامی عـەلی(ﷺ) دەفـەرموێت: (خـواردنێکم دروسـت کـرد ودەعـوەتی پێغەمبەرم کرد(ﷺ)، هات وبینی لەماڵدا چـەند وێنەیـەکی روح لەبـەر هەیـە گەڕایەوە. ووتم ئەی پێغەمبەری خوا(ﷺ) دایك وباوکم بە فیدات بێت بۆ گەڕایتەوە، فـەرمووی: ((دڵنیابـە لەماڵەکەتـدا پەردەیـەکی تێدایـە وێنـەی لەسـەر کێشـراوە، وەدڵنیابـە مەلائیکـە ناچـێتە ماڵێکەوە وێنەی ڕوح لەبەری تێدابێت)).

*تـێبینی: مەبەسـت مەلائیکـەی ڕەحمەتە، بەڵام مەلائیکەی (عذاب) سـزا

(١٤) اخرجه : مسلم (١٤٣٢)، والبيهقي من حديث أبي هريرة مرفوعا، وهو عند البخاري موقوفا عليه، وهو في حكم المرفوع كما بينه الحافظ في شرحه.

(١٥) اخرجه : ابن ماجه (٣٧١٧)، وابو يعلى في (مسنده) والزيادة له، بسند صحيح.

ورۆح كێشــان ومەلائیكــەی پارێزگــاری دەچــنە ژوورەوە لەهــەموو كاتێكــدا بەفەرمانی خوای گەورە.

٢-عَنْ أسلَمْ مَولى عُمَر-أنَّ عُمَرَ بن الْخَطَابْ(ﷺ) حِينَ قَدِمَ الْشَام فَصَنَعَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ النَصارى، فَقَالَ لعُمَرْ: إني أُحبُ أن تَجيئَني وَتُكْرِمَني أنْتَ وَاَصْحابَكَ-وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ عُظَمَاء الشَام-فَقَالَ لَهُ عُمَرْ(ﷺ): (إنا لانَدْخُلُ كَنائسَكُمْ مِنْ أجْلِ الصُوَرِ الْتي فِيها)[١٦]. واتە: كاتێك ئیمامی عومەر(ﷺ) چوو بۆ شام (شام) گەورەی گاورەكان خواردنێكی دروست كردو هاتە لای ئیمامی عومەر(ﷺ) پـێی ووت: پێم خۆشە خۆت و هاوەڵەكانت بێن میوانداریم بكەن. ئیمامی عومەر(ﷺ) فەرمووی: ئێمە ناچینە كەنیسەكانتانەوە بەهۆی ئەو هەموو وێنەیەی كە تیایدایە.

٣-عن أبي مسعود عقبةَ بن عمرو-(أن رجلاً صنع له طَعاماً فَدعاه فَقالَ أفي البيتِ صورةٌ قالَ نعم فَأبى أنْ يدخلْ حتى كَسر الصورةَ ثُم دخل)[١٧]. واتە: پیاوێك خواردنی دروست كرد ودەعوەتی عوقبەی كوڕی عەمرو كرد. عقبە فەرمووی ئایا لەماڵەكەتدا وێنەی تیایە؟ پیاوەكە ووتی بەڵێ. عوقبە نەچوو تاوێنەكانی هەمووشكان پاشان چووە ماڵەوە.

(١٦) اخرجه : البيهقي بسند صحيح.

(١٧) اخرجه : البيهقي وسنده صحيح كما قال الحافظ في (الفتح) (٩/٢٠٤)

٤-قال الامام الأوزاعي (رحمه الله): (لانَدْخُلُ وَلِيمَةً فيها طَبْلُ أو مَعازِف)[١٨]. واتە: ئێمەی (تابعی) ناچینە دەعوەتی (وەلیمە) تەپڵ یان مۆسیقای تیادابێت.

١٣-سوننەت چیە دوای دەعوەت بیڵێی (بیكەی):-

سوننەتە بۆ كەسێك ئامادەی دەعوەت بوو:

١-دوعای خێر بكات بۆ خاوەن ماڵەكە دوای نان خواردن بەم دوعایانەی كەلە سوننەتدا هاتووە:

أ- عن عبدالله بن بسر أن أباه صنع للنبي (ﷺ) طَعاماً، فَدعاه فَأجابه، فَلما فَرغ مِن طَعامِه قالَ: (اللهم اغْفِر لَهم، وارحمهم، وبارِك لَهم فيما رزقْتهم)[١٩]. واتە: باوكی عبد الله خواردنێكی دروست كرد بۆ پێغەمبەر(ﷺ). بانگی كرد. پێغەمبەریش(ﷺ) هات بۆ دەعوەتەكە. كاتێك لە خواردنەكە لێبووەوە فەرمووی: (یا الله لێیان خۆشبە بەزەییت بێتەوە پیایاندا. ڕۆزی زیاتریان پێ ببەخشیت بەبەردەوامی).

ب- (أكل طعامكم الأبرار، وصلت عليكم الملائكة، وأفطر عندكم الصائمون)[٢٠].

(١٨) اخرجه : ابو حسن الحربي في (الفوائد المنتقاة) بسند صحيح عنه.

(١٩) اخرجه : مسلم (٢٠٤٢)، وابو داوود (٣٧٢٩)، والترمذي (٣٥٧٦).

(٢٠) اخرجه : احمد، والبيهقي، وابو داوود(٣٨٥٤)، وغيرهم، والالباني في(صحيح الجامع)(١٢٢٦).

واتە: چاكەكاران خواردنتـان بخـوات. مەلائیكـە دوعـای خێرتـان بـۆ بكـات، بـەڕۆژووان خواردنتـان بخـوات تـاخێری بەڕۆژووانتان بۆ بنوسرێت.

٢-دوعای خێركردن بۆ زاواو خێزانـی، بەبەلگەی:-

عن أبي هريرةَ: (أنّ النبي (ﷺ) كانَ إذَا رفّأ الأنسانَ إذَا تزوج قالَ: بارك الله لك، وبارك عليك، وجمع بينكُما في(وفي رواية:على) خيرٍ)[٢١].

واتـە: هـەركاتێك پیاوێـك خێزانـی بهێنایـە، پێغەمبـەری خـوا(ﷺ) لـەجیاتی پیرۆزبـایی نەفامـەكان كـەبریتی بـوو لـە(بالرفـاء والبـنين) دەیفـەرموو: خـوا بەرەكەت بخاتـە كارتـەوە، خێـری زیـاتر بڕژێنێ بەسەرتا، كۆتان بكاتـەوە لەسـەر خێر.

١٤-دروستە بوك خزمـەتی میوانـەكان بكات:

ئەگـەر بـوك ئـەم مەرجانـەی تیـابوو هەروەها پـارێزراو بـوو لەفیتنـە دروسـتە خزمەتی میوانەكان بكات:

مەرجـەكان:- هـەموو لاشـەی داپۆشـرابێت دەم وچـاوو دەسـتەكانی نەبێت، ڕازاوە نەبێت نەخۆی نەپۆشاكی، پۆشاكی تـەنگ نـەبێت، پۆشـاكی تەسك نەبێت لاشەی نیشـان بـدات، بـۆن خـۆش نـەبێت، پۆشـاكی لەپۆشـاكی پیـاوان نەچێت، پۆشاكی لەپۆشاكی ئافرەتـانی بێبـاوەڕ نەچـێت، پۆشـاكی (شُـهْرَة)[٢٢] نەبێت، بەلگە لەسەری:-

حديث سهل بن سعد قالَ: (لَما عرس أبو أسيد الساعدي دعا النبي(ﷺ) وأصحابه، فَما صنع لَهم طَعاماً ولا قَدمه إليهم ألاَّ إمرأته أُم أُسيد، بلت (وفي رواية:أنقعت) تمرات في تور مِن حِجارة مِن اللَيل فَلما فَرغَ النبي(ﷺ) مِن الطَعامِ أماثَته لَه فَسقَته، تتحِفَه بِذلِك، {فَكانت أمرأته يومئذٍ خادِمهم وهي الْعروس})[٢٣].

مانـای فەرموودەكـە: كاتێـك ئـەبو ئەسـید خێزانـی هێنـا دەعـوەتی پێغەمبـەری كـرد(ﷺ) لەگـەڵ هاوەڵەكانیدا(ﷺ)، خواردن دروست كردن وپێشكەش كردنی بۆ میوانەكان، خێزانی جێبەجێی كرد. خورمای تەڕكرد وكردیە نـاو قاپێكـەوە لەبـەرد دروسـت كرابـوو، بەشەو خورمای كردە ناو قاپەكەو دوای خـواردنی پێغەمبـەر(ﷺ) خواردنەكـەی دایەدەسـت خێزانـی ئـەبو ئەسـید، ئـوم ئەسید شانازی دەكرد بـەو هەلوێسـتەی پێغەمبـەر(ﷺ) ئـەو ڕۆژە تـەنها خێزانـی ئـەبو ئەسـید خزمـەتی دەكـردن وئـوم ئەسیدیش بووك بوو.

(٢١) اخرجه : ابو داوود (٢١٣٠)، والترمذي (١٠٩١) وغيره.

(٢٢) واتە: پۆشاكێكە ببێتە هۆی پێكەنین وگاڵتەكردنی خەڵكی بەرامبەرت.

(٢٣) اخرجه : البخاري (٥١٨٢-٥١٨٣)، ومسلم، وابن ماجة وغيرهم.

سەرچاوەکان/

١.منار السبيل(ج٣).
٢.بلوغ المرام المحقق.
٣.سبل السلام(ج٣).
٤.مجموع الفتاوى(ج١٦-٣٢).
٥.آداب الزفاف.
٦.فقه السنة(ج٢).
٧.بهجة الناظرين شرح رياض الصالحين (ج١).